

Erindi, flætti 13. júlí 1936 ; St. Vísing 709.T.

1.

Fugla lífid í bænum

Það er fyrir tilmæli gamals og góðs vinar míns, br. Jóns Púðrasonar, að ég mæti hér í kvöld, til þess að flytja förmátt „um fugla lífid í bænum“.
Ég hefði oft áður skrifað um þetta í blóðbæjarinu, en það mun mér, sem vanta má, vera fyrst þetta þá er með þetta mál, sem mörg ömmur, að eigi þykir saka, að rýfja þau upp við og við, til þess að halda áhyggjunnar vakaandi, og þótt hér sé elsti um neitt stórmál að gæða, er mér skunnugt um, að mörgum bæjarbúnum er það nú orðið allmittið áhyggjamál, einkum vegna þess, að þeir sjá, hverja þýðingu það hefir fyrir uppeldi barna þeirra og yfirhöfuð fyrir fjöguðar- smelli fjölda manna, sem hafa yndi af því, að sjá og vita fugla lífid aukast og blómgastr sem best og er mér sönn á nægja að hafa ástæmu til að ölla, að þér, Hóru eieglusysteyri, megið telja öf í þeim hópi. Tilmæli br. Jóns Púðrasonar um flutning erindis þessa hér í skilumunni, vera vott um það, og því fók og máli hans vel, þá er hann fór fram á það við mig.

Ég veid að benda yður á tvær þessar í myrðhafi:

1. Að þessi fán orð veindu fá og efið ódi-sundurlaus, og
2. Að naunnast veidur hjá því komið, að yður, sem á hlýðid, þyki ég tala hér um málefni, sem ^{þið} ~~ég~~ vilji einkum láta á því vera, að ^{þið} ~~ég~~ sé, frekar en allir aðrir við ríðinu, en svo er elsti, því það eru margir aðrir menn, og þeir góðir, sem látið hafa það til sín tala á jónsan hátt, einkum umplingar þeir, er ég síðar mun minnst á, auk jónsra eldri manna, er búa hér nálöft ^{þar} Þjórninni, sem fugla lífid er mest.

Full 80 ár eða meira eru líðin síðan fyrri vísirinn til Hólma-
aus í Þjórninni varð til. Hét sá Svevri Rannálfsson, steinhöggvari,
 afa bróðir Kjartans bróðra og Þórarins Algeirssonar skipstjóra, en nokkru
 síðar en vitad er um upphaf Hólmaus, vann most og best að því, að
 „gjöra gærdinn frógan“ með því að aka grjóti út þangað sem Hólminn
 er og bota við þá fáu steina er þar voru fyrri og elski höfðu áður verið
 fyrirferðarmæri en snialavanda, og til að sjá, elski stóri en einföld
 og umkomulekili hundapúfa.

Þegar Svevri steinhöggvari hafði lokið verki sínu svo, að nú var
 ástada til að nefna þessa steinsmíði hans Hólma, þótt einn væri eigi
 stóri en hálfsefiskringu til að sjá, foku menn upp á því, að setja
 staur nokkru innur í hönguna, og all dýran og háan, með
 8-10 álma langri þversta, ^{og} með sterkum járnhringi á miðju,
 H ^{hann} lék ^á járnkeini mittum, en stóð upp úr efri enda staur-
 nis. Á hvorum enda stárimmar voru gótt og hékki gíldur
 Kadall innur úr þeim, sem tvær stedar voru bundnir við, svo
 loda tvær hestar góti dregid þá eftir ísnum og í kringum Hólma-
 ann. Hér var sem sé hringselja Gíjarvísa á vextum seth
 á stofu og hepplust menn nýjög við að láta aka sér á stæðum-
 um hvernir sem þeir gæf, enda var þetta annað „spottid“ sem
 menn höfðu þá hér í eð; hið „spottid“ var, að slá kottinn úr
 sekknum“. Fyrri 10 hringselja-akstur þannan kringum Hólmann,
 greiddu menn 4 stíldinga og fyrri 20 ferdir 8 stíldinga; en í hvor-
 um stæða rúmudust 4 menn, sem á þeim sátu, þeir stóðu ^{andi} mótlu
 þeir eigi vera, vagna þess, hve hart var elid. Vitaulega átti
 sami máðurinn kost á því að endur tala ferdir sínar, svo oft

sem hann vildi, ef hann skorust að því fyrir öðrum og gæddi
 hið ákvedna fargjald, 4 eða 8 skildingar, en þar vildi oft vera
 „fróugt á þingi“ og ósin mikil, enda óþætt hláðid í höfudid
 til þess að aukna gleðna og ánægjuna sem mest. Var þá eigi trútt
 um hjósti, ^{var} hrindringar og handalögmalid þá látið gilda öðrum
 lögnum framur, eigi síður en bráða brygdalögis ni á dögnum.

Hort það var Sværris steinhöggvari eða adri, sem höfðu þess
 „forretningu“ á hendu ~~adri~~, er mér elski kunnugt. Sværris
 var hér um alllangt stund og mikil við byggingar ridinu; hann
 bygdi m. a. Þarvarbrúna, sem margir munu, að lá yfir loftinu,
 milli Rangavegar (þá, ni Þaukaströfis) og Austurströfis.

Um þor mundir, er Sværris steinhöggvari var hér, mun
 elski hugur ^{margin} hafa verið mikill fyrir því að þrýða beini,
 hvortki með auknu fuglalífi né öðru. Hið er víst, að
 fram yfir aldamót og nokkru eftir að ég fluttist hingað til
 bójarinn, en það var 1902, áttu viltir fuglar hvergi frid-
 land í beinni né nágrenni hans. Þvert á móti! Það var
 hér meira að segja margra ára stofnun í beinni, sem mikil
 lét á sér vera og talin var meðal hinna merkilgustu, er
 elski sig fyrir það, hversu hátt hún hafði. Það var líd
 svo nefnda „Skotfélag Reykjavíkur“.

Vestan vert við Þarvarbrúna, sem ni er yfir niðdinni, sem
 aðstílan þarinnar, bygdi Skotfélag Reykjavíkur húsnotkur,
 er Skothús hét og er þaðan komin nafnið Skothúsvegur. Til
 þess að hafa sem best not af hési þessu og jafnframt til
 þess að sýna hím göfuga tilgang félagsins. Áð drepa

alla fugla er þar komu nálegt, höfdu félagsmenn stöðugar
 skotefingar, næstum nótur og daga, ymist með því að
 stíjta til marks frá vesturlid Jarnarinnar, þar sem
 húsid stóð, yfir að austurlid hennar eða jafnframt að
 stíjta alla fugla er þeir festu auga á, enda var það þó
 hinu eini hávadi af stóthridinni, en notkun kváð að hús
 þannu og á borið við Örenjuarstagaungum, östlid og Öhljóðin
 sem mið heyrast frá Hróttavellinum allt árið um kring
 og mest eru notin seth fyrir ⁹ ~~magnadastan~~ ^{magnadastan} hávadan
 og arstagaungum. Meðan Skotfélagid héti hús notu nu mein-
 sendinnar við fugla og ~~mótu hús~~ hávadan, var það engu
 líkara, en að Reykjavík væri í hernáðarástandi og stóthridin
 stöðugt allt ofan að Reyra. Það var álitin ein hin mesta frend
 og framfaravildin að vera í Skotfélagi Reykjavíkur. Mið því
 notti gæta, hversu margir fuglar hafi heyrst hér að og orpsid
 eggjum sínum, eða endurnar hafi margu nuga síni í eftirdragi.
 Það eru elski yfjamörg ár síðan veruleg breyting varð í þessu
 og áreiðanlega í allri hin meiri menningarbrags og mikillar
 gleði fyrir íbúa borgarinnar. Skotfélagid var dauðt og Skothús
 rifid niður til grunna.

Fyrsta verulega breytingin var sú, að ég fékk niðri einu, fáar
 stundir dags, fyrir fánu ári, að flytja nokkra forfúsnepla
 út að steinnum sem rýpur í Þórinnu voru þar sem gauli
 hólmurinn var, og lagði hann forfúsnepla þessa niðri, svo ell
 að þar sem vafu flóði yfir áður, gátu niðri 80 kílóur
 komid sér þar fyrir til að verpa þar sumarið það. Forfús

þýzhus fuglafædingur út í hölmum nu vorid of taldi hendi-
ni, 83 að tölun, en sá, er forþu sneflana lazi, heitir Ólafur
Þjórnsson, bróðir Þorsleius úr Þd q borgadi of honum vinn-
ma svo, að hann minnist þess offt, ^{íðan} að sjaldan hafi hann þengid
annad dagsverki betur borgad, of of minnist eltri að hafa þengid
aðra vinnu en þessa, senu of úðri á eogðvinnu.

Þósta ár fór of fram í þad iud þá verandi borgarsjóra, Húni
Þiusen, að hann létu stóttu hölmum eða leyfði mér að
gera þad - vitaulega í minum kostuad - en iud hvorugt var
undri komandi. Ástáduvar fyrir neituninni vortist mér svo
fráleitar, að þad sardi mig að hegra þer.

Þveim ár nu sítar fór of í fund þáverandi borgarsjóra, Jóns
Þortássonar of málþið til hius sama iud hann, þótt eltri
gerdi of mér miklar vonir nu góðar undirtekki, en hann tók
máli minnu vel, of lét þegar verki þreding: að mela út of ríðnu
kostuadinn. Mig langadi þá samarlega að gera þá ar kröfur
nu verulegan laudauka of komst svolangt í þvi efni að 30
bit hlössum var elid út í Tjarnarbolthum, gejóti of mot of ⁹ þá var
þad síðan flutt á bati út í hölmum.

Ein hverju sinni er of árla dags eignadi niður í skrifstofu
borgarsjórans, vand of of hendingu var iud, að nafu mitt
var ritad þar iud vinnu í Tjarnarhölmum of of skuldadinn
fyrir - að mér vortist, þvi nafu mitt var yfir skrifkin, fyrir í
7da hundrúðnu skóna. Eg lét senu of sá þetta eltri, of eltri á burt
döpur í huga of veit of svo eltri mér nu þennan vinnu veiku-
ing: Hann hefir aldri komid fram fyrir mig of of heldur eigi greitt hann.

Eg geri það fyrir, að til þess hafi heldur aldrei verið oflast.
 Þú varð hölmur all-myndulegur, en sá höngur var þó á, að
 hann fítti ljótu, svo óþolandi ljótu, að eitt hvort væri að
 gera, til þess að laga hann, þó að lejarnefni þóldu hann ~~ekk~~
 einu og hann var: Hann var rífl. ofsléttur og elski nógu
 líkur því, að það hefði stöpsað hann, heldur einhver alveg
 óstöpsandi vera og höndin báru st. að mér; en mið hafði ég
 mig af skipti hátt af stöpsmarverkinum, heldur "Karlamús"
 sem voru í lejarvinnunni.

Eitt hvort væri að gera: Það var áridanlegt að svo ma mátti hölmur
 ekki vera, Krían mundi verða svo niðgur af svo flötustíju,
 að henni komi ekki til hugar að setja st. þar að; hún sá einu
 "lítt"; svo stöpsaði af lejarvinnu þóldu hann elski.
 Þú voru góð hún dýr, og ég fór að leita um allan heim, að ein-
 hverjum lísta mönnum; ég fann þá bróðera Zeda og þeir
 fólu að sá að mulesta stöpsmarverki "Karlamús" í lejarvinnunni!
 Þú kannaðu þú þú bjó til líkum af nýjum hölmum og þú varð að rífl.
 allt upp hettu áður en Krían komi til að stöpa landid og nema það.
 Lísta mönnum, Þú kannaðu, þó svo mið hinni öðru um ístöðlu
 lísta mönnum, en ég hafði valid, þeim Sigurði Þórnassyni uppöfnu-
 niga mönnum og úr smíði, Hallgrími Óttóssyni grafliinu smíði og
 þórnassi bróður hans, þínu gjörðar mönnum og þeim eða þeim stólk-
 um, en vera vitlu við og sjá allt í forvitni sinni, en ég labbaði
 þeim, lafhraddur og höndandi fyrir því, að þeir gerdu einu og
 Svíar segja: "Allt braut". Lísta mönnum létu verkinu
 að lídandi miðnotti, líku yfir allt sem þeir höfdu gjört og sjá:

"Það var hartla gott!"

Egfsordi elsti að kona norri Þjórninni í margu daga eftir þetta og vissi elsti hvernig vortíð hafði lánað; en svo fór ég að heyrja niemu hvíslast í mi þad, og sumir að kafa þad í háuuli, að nú vorri hölmum falletur! Hann var þara ágeður, svo yndislega líkur þvi að vera fremur af gudi gæddur en mönnum, að hann var einn og náttúran sjálf!

Eg fór að velda forvitnum af hleypti hjartli í mig til þess að sjá þetta náttúrnumar funduorði, "sem allir d'ádurk að, að ég læddist niður að Þjórn til að skoða þad af vord fyrir miklum vortíðnum: Hölmum hafði elsti stólk að mi einu ferþunnum! Nei, þad var elsti vorri, en var hann þá elsti falletur? O-ju, þvi þseman sama mögum var hann einn og á hömum lei þetta hefilsþá: Hann var grár af kríu! Húis hafði kúid mi nóttina!

Í hitto þýrta lét ég smíða fleka þann, sem nú er í syðri Þjórninni, en þá var á hinni neyðri. Svein Ásmundsson, bitavíðgæðar niður lét mér í fé þjóvar smunings-olintunum, Válmundur bórvið allan, Magnús Guðmundsson stépa-smíður járn allt og smíði, Kristinn Þrygólfsen í Ráðagerði hvítan sand og þorðskautastjóra Þóðar heitins í Ráðagerði með fangumarkli þaus í stéinnum (þ. f.) en þegar flekin var settur á laud fyrir vortau þs-þjórnin í fyrta vetur, var þessum niertiliga stéini stólk frá hömum, enda lá flekin þar uppi í fyrta sumari; en árið áður, fyrsta sumarið, urðu 7 kríur í flekanum og unguðu þar út. Efni í vor er hann alsetinn af fupnum, þar sem hann er á miðri suður Þjórninni, og bygg ég að mí kafi nokkurar kríur verpt þar og einnig endur, þvi mi leggja þar margar endur á ungunni sínum allar notur og einnig oft á daginum. Fleki þessi

var upphaflega stöðvær til þess, að feglarinn og ein þessum migarinn
götu hvílt sig á honum. Hann snýst fyrir veðri og vind og er stjóf-
bord á einni hlið hans, þeirri, er í vindlatti snýr. Se vindur mikill,
er ekki laust við ágjöf í flekkum. Eni að ég væri að fólka hann og
myndri fjörninni, kom m. a. of því, að bojarinn fólka hann vera
svo ljótan, að þeir götu ekki fólka hann, svoora úta' midri fjörn!

Fyrir 4-5 árum félla og hélt tilhláss af mygludu modi in Öfriens fjöri
og tvo hálfvita stráka til þess að mynda tvo hólma syðst í sundur-
fjörninni; annan í starar fjörninni að austanverðu en hann sóltu niður
í fjörina að mostu, þó sér ein fyrir honum; himn lék og nokkurn stfar er
svannurinn varp og mygdi út 1930 og hefi þetta en lojid þar í eggjum í
vor og fjöldi anda kraft að setu sith.

Eni er að minnast í fjúndra fjörninni, hina syðstu, og hólmann þar, sem
er hin mostu þýði, in þó niður til einstis gazu: Öfudri laudi og svo
hefi og ordid þess var, að þar eiga nokkur margar heim kynni sith, eða áttu
það í fjöra. Þessi hólmi hefi sént sér vel í annari hvorti hinu fjörn-
inni og gert mikild gazu og ordid til hinna mostu þýði.

Þess er stararænjid: Jóhannes á Þorj hl eypti góðum sínum þangad (44 að
fólki í fjöravot og rígn þar stöfina svo upph með höfnum, að flög eit vart
effir; síðan gæri hinu upph nokkinn og leita eudun og migar sér þar helis
í illum veðrum og midan á sólu ymra varga, en þar er einmitt verst
vargarinn, sem liggja í leyri og hreunna migama; það er rottan og Ketterinn.
Eg hefi séd rottuna synda í Kafi út á þessa fjörn, lösa Kjapti í fofurung-
anna og synda með þá inni í stöfina! Hvering mundi vera, en þeir og hin
búa saman í nágranni hveit vid annað? Það eru einninn þ varga, sem
á sálja migama: Svartbaldurinn, sem svífur í lofti yfir fjörninni og rennir

sér myndu að þeim of gleypu þá með húð og hári. Eg vardi 36 skírnir í fyrru
 til þessa stíjoto þá myndu of 19 lagi dauða. Þor hefi of elti orðid var úd að Svart.
 kalvarius hafi náð nimmur unga eru. En nýlaga oflud 3 svartkalsar að náðast á
 Krinna í stóðla hölmannu, en þar var þá nimmu að mót. Þel hversingis
 fótt í móti þeim svo, að fleir myndu mótad hofja og leita þangað víst elti oftar.
 Soo eru það stóttirir og kotturuar, sem þeimilaga gers mibinn ostunda í ueterna,
 þvi of hefi séð grícan kott - en bórinn nefndur "Eistreysskottinn" liggja þar í
 stárat kofpinnu í suðvestur enda syðri fjarnarinnar, sem endurnar haldast
 með unga sína í ueterna. Loks eru það álfkirnar: Þafoga er ungurinn þjargad
 mótan yfirgangi þeirra of þer hafa sést vera beija þá til dauða. En það sink-
 um ómum álfis í vor, sem vörðist vera svo grimmu, að hún elti endurnar
 of nýgan á höndum of flómin þá mótan sér. Þái hún til þeirra, er þeim
 engin vörðarvon.

En hvíða þessu eru það adris, sem leita þingad of hofast hefi úd?
 Ódinhannar margir, of verpa þeir einhverustávar náloft syðri Tjorninn;
 Rónþrelar, snýri spjukur, stálkar, ^{tréti} narin erlar - þer hafa nu mót á orpid
 við Tjorninn of í báðum vindaugnum í vöstra gafli Frikirtljinnu - Þá
 hafa hröfusenlar hof vörð hefi í vor of vörð of okar nýgj, mót gert sér
 goth of brandinn, sem himnu endurnu er gefid. Auk þessa eru of festrir
 endur hefi framman of vötri, lóur á vorum of haustum of spóar úd of úd á
 þinnu.

Hvar verpa endurnar? Þad vita menn elti með vissan, en nokkran verpa í
 stóra hölmannu, þvi ein ánd leiddi þar úd 11 unga í vor; ein óða fleiri verpa
 á flekanum of adrar í litla hölmannu, en allur þottinn mun verpa úd lokinu
 í þinnu, alla leid endur að Þórinu lilið; þadann hún vörð með nýgan 8 er
 of stárfadi nu í Væsi nýlaga. Alls hefi of falid endur með nýgan í vor, þannig:

Tuot hafa haft 11 myga kvor (önnur þeirra er nú með 9 vel stálþada). Tuot hafa haft 3 myga kvor, ein með 8, önnur með 7, ein með 6 og önnur með 5, ein með 2 og ein með aðeins einu, þá alls 17 endur með 57 myga.

En meyd Krinnuar í stóra hölmanna veit enginn: Hana er ónógjúl og að telja, og nú eru margir mygar þar úti.

Ánn 23. febr. 1934, stofnandi og félag með 7 drengjum og nefndum við félagið Fuglavinn félagið Fönn (eink. stofn. F.F.F.). En starfssemi félags þessa og það gægi, sem það hefir þegar gæti, hefir og skreifad í bláinu og udrí það nóg afni í allan þá einu, en á þetta milli minna af mí:

Drengirnir hafa orðið 52 að lotu; margir þeirra eru nú í sveit. Þú höldum fundi í F.O.O.F. húsinn hvern sunnudag frá kl. 3½ til 5 síð dags. Starfssemi þeirra, er að fupla línum einu er það, að þeir eiga að gefa fupsumum laund í hverjum lagi, hjálpa öllum línum og vernda þau. Áður en starfssemi þessi leyfði, sáust hér aðeins 10-12 endur úd og við g namu að nokkru miki; 18. nóv. sýni dagbók einu drengsins að þá eru hér 226 viltar endur og síðastl. suman voru mygarnir óteljandi; þá voru hér 13 svanir (18. nóv.) en nú aðeins tveir úd og við. Það vantar heitt vatni í syðri Fönnina; þá udrí fupsum hér allt árið; en nú verda þeir að flýja endur í fjöðu, út um heidar og einu stöfnu í kupa tali, því þeir verda fridnu þeirra udrí. Þú sel-
ungapott fundi og samau 68 skothylli í vor heima úd húsíð. Einsuorjir íþotskar hafa beinlínis lojíd þar úd og stöðid fupsum, er þeir leifdu sér þar hdlis á sílungapottinum, sem aldrei gætu frosid, hveru hark sem frosid er, því það er einu nam hann og hveudar brunnur, að þar er á velt udrí hólga heitt sírenuandi uppþrettu vatni undan krannum, sem aldrei frýs og nóg af smáttli og sílmugi til að lefa á, þegar allar odrar lejarjir eru bannu dar.

Það var miklu almennara áður fyrrum en nú, að menn veitir hátterni dýranna
hina meötu athygli og eftirlit. Það var þá talið jafnvel nauðsynlegt að bóm
vendum á það nógu snemma; var það einnig vagna þess hversu náð samband
mönnum virtist vera milli ymisleikar háttalags fugla og dýra og veðuráttunnar.
Því þá höfðu menn engar veðurspár til að hlusta á 3-4 sinnum á dag þó úrvarpin
Menn widu að fara eftir úpliti lofts og lagar, bláttinnu, klósigunnu, farinu í stýjun-
nu, flóði og fjörm í sjónum, boða fölluminu og brimbljóðinu, en jafnframt eftir því
hverni fuglar og önnur dýr beinlínis gáfu þeim bendingar um það, hverni veðrið
mindi hafa sér meötu dagar eða lengur. En margar sagur til um þetta, sem
kunnugt er, og hefði ég auk þess strífað margar einkenniðegar sögur um þetta
sem telja má óbrigðlar og fylgt vel með því, einni alla þá tíð er ég hefði
hvalið hér, sem nú eru 34 ár. Eftir þessu o.fl. hefði ég ávallt haldið því fram,
að nauðsynlegt sé, vagna uppelís barnanna, að þau séu þegar í östun vana á,
að kynna sér líffrættu fuglanna og hinna mestkomulitlu smálingja, mállausu
dýraanna, veirja þau á, að finna til með þeim - því þau hafa tilfinningar
eins og vér - og veita þeim alla þá hjálp er vér erum mögugir að veita þeim,
því þau stýrja og vita margt og stílla, en þu áður en vér. Og eitth er
viðt, að þau kenna betur en vér, að sneiða hjá yngurum illum veingum
og óhollum áhrifum en vér, t. d. töbaks- og vín-nautn og um því ágeð
fyrir dæmi og bendið börnum, að allt því líkt beri þeim að fordasta, til þess
að standa eltri að baki hinum „stýrnlausu dýrum“ er vér nefnum svo.
Og nefndi fugla vinu félagið áður. Mér er óþótt að segja, að ég hefði áður
talið svo meim fund tíða til enda, að ég hafi eltri bent á veingjunum á
þetta og svo á yngasamir hafa þeir verið um þessi mál, að mér hefði eltri
haldið uppi að fjella ríðma eim einasta fund. Framu og veru hefði þá
verið auka-atriði, að beina huga þeirra að starfseminni fyrir fuglunum;

Þitt hefi verið adalatriðid, en ná til hugar þeirra og hjartana í sams-
landi við það mál, láta það verða lykilið um einn og víðfjarri.
 hugnum, míni síðfágu og sálfröðilegri athugun í lífi þeirra sjálfra.
 Vagna þess, hversu sorglega börn og unglingar hér í 62 eru, en minni álit,
 stóð, fótr í mér það fyrir handur síðastliðid haust en flýja tvö einndi
 um þetta í útvarpium, til þess að sýna fram á ástundid eins og það er og
 til að sýna að ráða bót í því; ég var fyrsti mæðurinn, sem flutti útvarps
 einndi hér á landi, 20. des. 1930 og ég hef flutt þau mörg síðan, en fyrir
 elstær þeirra hefi ég þó fengið jafnalmunt og eindeggid þakklæti, eins
 og þessi tvö einndi „um vangofubörnin“, en hvort stæði: Ég var kortuð
fyrir þau! Ad ódrulegum féll mér það sárt, því með þórummi var mér
 stíð frá því að geta flutt þvi lík eða ömum einndi, en ég tel þó: É bær
almenningi til eyms, enda hefi útvarpsstjórnin ekki tekið mig um það
 síðan, en að hinni leyfingu vart ég feginn því að horan stund fram, jafnvel
 þótt hún vori á engum rötum reist, sem ásatana-efni í mig, því með
 þórum sínu stund horandi (Pétur G. Þórsson) því uppi um sig, að hann
 og hann einn, vori sá, en gengi fram fyrir stjórn og jafnadi á sig þá miklu
 og alvarlegu söfs, að hann vori sá, en afvöguleiddi saklaus börn og unglingar
 þessa lands, en um þetta hefi ég engan grunn áður og got því ekki beint
 einn orði til hans í þó átt. Þannig geta vopnin snúist í manns eigin
 höndum gegn þórum sjálfum, á þess að hann hafi til þess elstær. Svó
 fór fyrir horandi um, en mig sakadi það elstær. Að einn get ég beint við
 því, að þetta tilteki hann geti stund niður, a. m. h. óbeint, á saklausum
 börnum, sem þó þess. hjálpar við, á þann hátt, sem ég velti að ádan, að mi
 verð ég ekki til þess að hrápa á hjálparumana manna þess til handa, á sama
 hátt sem ég gjórdi síðastliðid haust.

Það er ófalmargt í sambandi við fuglauna og lífni, sem börn hefdu gott af að kynnað sem best, en það verður að leiðbeina þeim. Þóti elski eitthvað. ^{þess}
 við til að velja athygli barns, að láta þau sjálf sjá það og stjóra það fyrir þeim, sem og og öðri höfum séð til fuglauna, hvernig þeir vaka yfir börnum sínum og reyna að berjast áráðum böina sína og þeirra. Þetta getur stundum lítið dæltid stírtilaga út, en er að notkenni íþéttýringu hinna eldri, mundu börnin athuga það og stírtíja, þó þau eru um fyrir.
 Hér eru tveir 2-3 dæmi: Kría situr í Tjarnarbarminum miðjavegu milli Fré- kirkjunnar og Hjónstéðlausa. Hún er svo spött, að maður geta gengid rétt líta henni, en þess að hún fljúgi upp. Kría kemur niður að Tjörn, norðanvert við Fré kirkjuna og sér hvar Kría situr, en henni kemur elski til hugar að ganga burt að henni, heldur lóðist hún meðfram Tjarnarbarminum og stírtílar í gegjótinu þangað til hún kemur á mót við Kríuna, hleypur á hana og ber einnir með klóm sínum; síðan labbar hún nið hana suður á líid að Hjónstéðlausu. En hólma- bíar sjá þetta og koma allir í einum hópi og hadda st svo haffanlega að Kríu, að hún verður að sleppa haffangi sínu lausri við þá. Kríu stapp íseld og flaug nið kynsysturum sínum til heim kynna þeirra allra, út í hólmann. Þetta sýndi samföt, dregnad og fjélagshyndi og haffansemi.

Síðastl. sunnudag (1978) sá ég svartan hund labba vestur Tjarnarbrúna. Þó er hann komi vestur fyrir brúna, fór hann í allra mestu sabbeyri niður að Tjörninni til að leypja sér nokkura dropsa af vatni, því hann hefir oflauda veid þyrstis undan sólarbreistjunnri og hitanum sem þá var. En haldid þid að hann hafi haft nádi til að svata þorsta sínum? Nei, þó mi komu hólma bíar með fötu, haddust að hundiunum nið ógnunum og ástýgangi, einu og þeir vildu segja: "Svartan á brott hédan! Vid eigum vatnið og viljum euga hunda þoga! Ef þú snáfar elski undir einu, skaltu vita hvernig það er, sem hér náda ríkjum, og viljum haddleggja þér að hafa þig í brott. Burt! Burt nið stíq, svartan"

af þessu þess. Heyrindu etlíki til at þess? Og hundurinn lagði niður
rófuna og labbaði sneypstur á brott, en kríunnar veittu honum eftir-
föt lengst vestur í bál. Semiloga mundi hvers barn stíla þá, að affaris
kríunnar við hundinn, varngroftararog niðurlögri um hyggju fyrir þess
eigin afkvæmi, sem þessu þótti etlíki af, allt á nálogd hæs.

Eg gæti ^{í gott hvaldi} ~~í gott hvaldi~~ sýna þessu í Grímsstæða holti. Á tímum, austan við vöginu, sú
í þessu einu lóðast niðr lágskúla í grasinu, í óðaönn með að tína, söðlu
og madka. Eystur við og sá að hún hvarf þar ofan í mostu stævid og er í
henn þar á mótis við hana, var hún í stórum þelli sínum í stævidinu
að lada sig og brúta af mostu álfed. Þóttist í þessu vissu, að þetta var
móðir, sem stóppað hafði rétt sem smögguast að heinsu til þess að
sér einhveru bita og lada sig eftir dags og neturvinnu sína, þess hún hefði
etlíki komist til þess allan daginn eða þó að vilja sér frá bómnum,
móðan misfærdin um vöginu var sem most.

Þessi villi í ganga in skugga um þetta og gæti út um tímid. Umli smar-
rófarbrústi sínum við stævidbakkann sá í þessu andaninnar með
7 smá-ungum og þessu eggjum í, sem ein var ólofid við að klæja úr.
Eg hugaði sem svo: „Óstæudi vori að allar móðir vori svoa um
hyggja saman fyrir bómnum sínum, en létu þau etlíki ein þessu
míttinu hluta dagsins, meðan þær vori á ~~þessu~~ ^{í bómnum} bídarási, Kaffi-
dryllinu að Hótel Borg og síðan á Þjó eða Calli á Kóðliu.“

Þess vörkt á undan móðirin gera margri manna barna móðurinn
stórum til og matli velja athygli þessu margra í þessu og svo
barnanna, enda hefði í næstum daglega sá þessu dæmi, sem hóf
er að samna; hún síðasta var í gótt, og það var að lóðum til þess, að
föt þessa fænd sýna í Grímsstæða holti. Það var á þessu lóðum dæmi.

Enis góð sagdi í upphafi þessa máls, vart óg manduðum viljuðum, að
lata minna eigin aðgjörda gæti meira en gáðu hófi gegni; en einnig
óg einnig vélt að, þá er það síðan en svo að mér bein fremur en mörgum
áðrum minn lafdrýð fyrir þess og stál í mí ad lóðum láta nokkurn
þeirra manna gæti, en bezt og mest hafa ad því stætt, ad flegluálfid hér
í þóum en þógar orðid svo fjólsteindugh sem það er.

Verður þá fyrir fyrir ad nefna druzina yndislegu og góðu í flegluálfelágu
Tóris, sem auk þess ad gæda flegluálf daga með brandi, en þeir þá gefiust þjá
brandotunum ^{gjörðum} og matgjörðum ^{sógu} þeirum þó jarinu, halda nákvæma dag-
bók, hver fyrir sig, og gjöra stífráttur yfir fjóla hverrar flegluálfegunda, allt
árid um þring. En þeir eru hvorki einkenningu né upp með sér svo, ad
þeir séu ad gata um það framant í öllum. Án ogjan er þeim nóf.

Þá er Tomas Tomasson, Kristinn Sigurdsson mörva meistari, Daniel gamli
Hjalmsón, Einar Arnason hljómskjalavörður og gjörvi menn í Þreua-
stóðinni, Arboe Clausen og margir fleiri góðir menn, en óg veit enginn
nófu á, allir y hver um sig daglegu velgjörðumum alls fidurfénaðar við
þjórnina og lóts ófótulagur fjóla barna og unglíngu. Þeim er einnig án ogjan
nóf, því enginn er arðurinn annar til ad gangast fyrir.

En hvað fram svo meira til?

Ad stóttu myrsta hölmum, ad lóts til sinu hölmum í hvora þóru
og umfram allt ad leida heitt vatni í syðri þjórnina!

Þá er Tóris min, ad þetta stóttu innu stáms og einnig hith, ad al-
manningur í þóum vilji aldri fylla upp þjórnina, né fola flegluálf
þádan, heldur hana þá ad henni og kostu jafuvel nokkurn fé og falvoerdi
vinnu til þess. Þetta gjör flestar adrar þjóðir, hver þjá sér og þykir
þáð margþorga sig.